

ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Success of Financial Institute of Banwangpha Community, Thungtamsao Sub
District, Hatyai District, Songkhla

นัทธ์หทัย คำเชื้อ¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา และสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และทำให้ได้รับรางวัลในการประกวดกองทุนหมู่บ้าน คือ คุณลักษณะของคณะกรรมการ จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี ได้รับความไว้วางใจ และมีความรู้ความสามารถ และการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ส่วนคุณลักษณะของสมาชิกก็มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความรับผิดชอบในการชำระหนี้เงินกู้ มีความเชื่อมั่น ไว้วางใจ และมีความซื่อสัตย์ต่อสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และคุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่น มีการสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ประกอบกับการมีแหล่งเงินทุนในชุมชนอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการด้านต่าง ๆ จึงทำให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาประสบความสำเร็จ สำหรับแนวทางการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน คือ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันการเงินชุมชน บริหารงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้สามารถเก็บเงินกู้ได้ตามกำหนด และมีการควบคุมติดตามการใช้เงินกู้

คำสำคัญ: สถาบันการเงินชุมชน, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, เศรษฐกิจชุมชน, คุณลักษณะ

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002 ประเทศไทย

Abstract

The objective of this study is to study factors affecting management Success of Financial institute of Banwangpha Community, Thungtumsao Sub District, Hatyai District, Songkhla. The study was carried out by interviewing 20 people of the board of Financial institute of Banwangpha Community, local administrators of MuangThungtumsao Municipality and members of Financial institute of Banwangpha Community.

The study was found that major factors affecting management Success of Financial institute of Banwangpha Community and thus receiving a reward from village fund contest are characters of participants as follows. The board of Financial institute of Banwangpha Community must be honest, responsible, united, reliable, knowledgeable and capable. The management is done according to the objectives, must be transparent and verifiable. Institute members must participate in management, be responsible in paying debt, be confident, be reliable and be honest to Financial institute of Banwangpha Community. Local administrators must support, assist and give advices as well as providing capital source in community sufficiently including being prepared to provide facilities and services. All these factors thus give success to Financial institute of Banwangpha Community. Guidelines for the management of financial institutions community is follow the rules of the financial community. Administered honestly Criteria for considering a loan to keep the loan on time. Control and monitoring of the loan.

Keywords: Financial Institute Community, Success factors, community economy, Character

บทนำ

สถาบันการเงินชุมชน เป็นอีกยุทธศาสตร์หนึ่งของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจผู้ชุมชนชนบท โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 นี้ จะเน้นการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง เน้นการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนและการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติ และเกื้อกูลกัน โดยให้ทุกคนได้รับหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมที่หลากหลายประเภทอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และการดำรงชีวิตให้มีความมั่นคง โดยการสร้างโอกาสให้เข้าถึงแหล่งทุนเพื่อประกอบอาชีพและรายได้อย่างทั่วถึง โดยเร่งรัดพัฒนากองทุน

หมู่บ้านให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่สามารถให้บริการเงินกู้เพื่อประกอบอาชีพแก่คนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง และเชื่อมโยงกับธนาคารของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งมาตรการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทำให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอีกสถาบันการเงินชุมชนหนึ่งที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาล ที่ให้โอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพและรายได้อย่างทั่วถึง โดยทำหน้าที่เปิดให้บริการธุรกรรมทางการเงินขั้นพื้นฐาน เช่น รับฝากเงิน ถอนเงิน กู้ยืมเงิน ซึ่งธุรกรรมเหล่านี้ อยู่ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มาตรา 5 (1),(2),(3) และมาตรา 9 (5) เป็นตัวแทน หรือทำธุรกรรมทางการเงินแทนสถาบันการเงินที่สนับสนุน กองทุนหมู่บ้านก่อตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 มีจำนวนสมาชิกครั้งแรก จำนวน 318 คน โดยมีคณะกรรมการจำนวน 15 คน และมีมติที่ประชุมให้เหลือ 11 คน จนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2546 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 ในการประกวดในระดับอำเภอ และได้รับ รางวัล 3A และได้รับการเพิ่มทุนจำนวนสมาชิก 100,000 บาท เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และต่อมากองทุนได้ดำเนินการมาถึงปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 545 คน และได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2554 และได้ดำเนินการกิจการที่เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน โดยได้จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก และชุมชนจากกำไรที่เกิดจากการบริหารจัดการที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินชุมชน จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น โดย นัชชา อินทวงษา (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากการสอบถามสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จถึงปัจจัยด้านผู้นำ ด้านสมาชิกและด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในด้านผู้นำได้แก่ อายุ วิสัยทัศน์การเป็นผู้นำ ในด้านสมาชิก ได้แก่ อายุ รายได้ประสบการณ์การทำงาน ความพึงพอใจในการร่วมเป็นสมาชิกของสมาชิกกลุ่มและในด้านการจัดการบริหารภายในกลุ่มได้แก่ ความเหมาะสมในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบความถี่ในการประชุม การแสดงความคิดเห็นร่วม วิธีการสื่อสารภายในกลุ่มงบประมาณสนับสนุนและการได้รับความรู้จากเจ้าพนักงานเคหะกิจเกษตร ปัญหาอุปสรรค

การดำเนินงานคือ ความไม่ต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ที่ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ขาดเงินทุนหมุนเวียนการจัดหาวัตถุดิบ การกำหนดราคาสินค้า การบรรจุภัณฑ์ ดังนั้นควรจะมีการวางแผนงานการดำเนินงาน หรือมีการอบรมดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดยธงไท ไชยสิทธิ์ (2550) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จ ระดับความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคตลอดจนแนวทางในการแก้ไขการดำเนินการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท ทั้ง 3 แห่ง พบว่าสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาทมี ทั้ง 3 แห่ง มีปัญหา และอุปสรรคเกิดขึ้นน้อย สถาบันมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินทุนหมุนเวียนไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับสถาบันฯ เป็นอย่างดี ไม่มีหนี้ค้างชำระ ประธานและกรรมการได้รับการยอมรับจากสมาชิก การบริการของสถาบันฯ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

สถาบันการเงินชุมชนจึงมีความเชื่อมโยงทั้งคนและการบริการจัดการเงินในชุมชน ประกอบกับบทบาทหน้าที่ที่พยายามจะส่งเสริมให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยลักษณะของสถาบันการเงินชุมชนจะต้องเติบโตและมั่นคงไปกับชุมชน ในส่วนของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ที่ประสบความสำเร็จในการได้รับรางวัลประกวดกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ที่ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ให้เป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่น ๆ

แนวคิด ทฤษฎี

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนและองค์การการเงินชุมชน

การจัดตั้ง กองทุนชุมชน เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ประสบความสำเร็จก้าวหน้า ซึ่งมีองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ กรรมการที่เลือกจาก

สมาชิกกลุ่มมักจะเปรียบเทียบข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ที่จะต้องดำเนินไปตามวัตถุประสงค์

ความหมายของกองทุน

กองทุนชุมชนเป็นรูปแบบกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนของตนเอง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสามารถบริหารการเงินโดยผ่านความเห็นชอบและการตัดสินใจจากคณะบุคคล หรือกรรมการชุมชนหรือองค์กรชุมชน ในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของบุคคล กลุ่ม และชุมชน (กองทุนพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร, 2538:1) นอกจากนี้ กองทุน อาจหมายถึง ทุนทรัพย์ งบประมาณค่าใช้จ่าย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม (ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ, 2543:14) แนวคิดเรื่องกองทุน เริ่มขึ้นเมื่อนักพัฒนาได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชนในลักษณะและระดับที่แตกต่างกัน เช่น การสละทุนทรัพย์ แรงงาน และเวลาในการ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มโดยความสมัครใจ (โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการวางแผนตำบลและ อำเภอ จังหวัดปัตตานี ,2529:1)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2539: 19-23) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยการกระทำการดังกล่าว ในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกับการกระทำการดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพัน ให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้ แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ

แนวคิดเรื่องสถาบันการเงินชุมชน

ขวัญใจ รุจิเรข และอัญญา คัมภีรานนท์ (2549) หลังจากที่รัฐบาลได้ดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านไปแล้ว ก็ได้เกิดนโยบายที่จะให้ธนาคารของรัฐเข้าไปดูแล ต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสร้างความยั่งยืนด้านระบบการเงินและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยการยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชน (ธนาคารชุมชน) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนที่เข้าใจความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง เพราะเมื่อเป็นธนาคารชุมชนก็จะได้รับฝากเงินและการให้กู้เงิน จากเดิมที่กองทุนหมู่บ้านทำได้เฉพาะการปล่อยเงินให้กู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้นนับว่ายังไม่ครบวงจร เมื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้วต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการนำระบบธนาคารเข้ามาบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนจะทำหน้าที่เป็น แชน ษา ให้แก่ธนาคารของรัฐแทนที่จะเปิดสาขาในท้องถิ่นธนาคารของรัฐสามารถให้เงินกู้ผ่านไปยังสถาบันการเงินชุมชน และสถาบันการเงินชุมชนไปให้กู้ต่อให้แก่ชาวบ้าน นอกจากนี้สถาบันการเงินชุมชนยังมีการให้บริการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ คือค่าธรรมเนียม

ต่าง ๆ เช่น รับชำระค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น ถือว่าเป็นการสร้างบริการสำหรับชุมชน มีการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากปัจจัยความสำเร็จในการก่อตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชนของปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชูกิ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้กระบวนการจัดการความรู้โดยอาจเชื่อมโยงกับเครือข่ายองค์กรการเงินที่มีอยู่เดิม ซึ่งทำให้องค์กรการเงินชุมชนสามารถพัฒนาตนเองไปได้ ในขณะเดียวกันองค์กรการเงินชุมชนก็สามารถเป็นหน่วยจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคน และสร้างทุนทางสังคมได้ โดยมองว่าการก้าวข้ามการยึดติดกับกรอบคิดเดิม ๆ ว่า การพัฒนาองค์กรขึ้นอยู่กับผู้นำ สมาชิก กติกา เพราะปัจจัยเหล่านี้ อาจสามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกได้หากมีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ คือ การสนับสนุนการจัดการการเรียนรู้ และการสร้างความรู้ในพื้นที่

วิธีการศึกษา

การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนจาก คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดหัวข้อไว้แล้ว ลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นในการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน โดยศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณโดยการพูดคุย สัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากประชากร 3 กลุ่ม และศึกษาจากเอกสารกองทุนหมู่บ้าน ใช้การสัมภาษณ์คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนเกี่ยวกับการบริหารงานสถาบันการเงิน ใช้การสังเกต ตลอดถึงการศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป และสัมภาษณ์การบริหารงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินข้อความว่า สอดคล้องกันหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวันแล้ว จะมีการตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ นำการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์มาจับประเด็นความสำคัญของการสัมภาษณ์มาเขียนเป็นรายงานสรุปโดยแบ่งเป็นชื่อผู้สัมภาษณ์ และชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ เป้าหมายในการสัมภาษณ์โดยรวม และในแต่ละข้อย่อย ประเด็นหลักที่ได้จากการสัมภาษณ์ และความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์

ประชากร ศึกษาประชากร 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จำนวน 10 คน

ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จำนวน 20 คน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยสรุป ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา คือ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา

1.1 ปัจจัยสวัสดิการของสมาชิก ประกอบด้วย มีกองทุนสงเคราะห์ฌาปนกิจ การจัดอบรม ศึกษาดูงาน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมอาชีพ

1.2 ปัจจัยเงินกู้ ประกอบด้วย การกำหนดวงเงินกู้ ระยะเวลาการปล่อยกู้ ความสะดวกในการกู้ คนค้ำประกัน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

1.3 ปัจจัยผลการทำงานและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย การปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จของกลุ่ม มีการประเมินผลงานตามระยะเวลาที่กำหนด การมีส่วนร่วมในการวางแผน ระบบควบคุมภายในมีความเหมาะสม การประสานงาน

1.4 ปัจจัยเงินฝาก ทุนและที่มาของเงิน ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก การแนะนำ การชักชวนให้สมาชิกฝากเงินอยู่เสมอ มีความสะดวกในการฝาก-ถอน มีความมั่นคง ค่าดำเนินงาน ค่าหุ้นสมาชิก เงินฝากของกลุ่มสมาชิก ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

1.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ คณะกรรมการส่งเสริมให้สมาชิกเห็นความสำคัญถึงวิธีการคัดเลือก สรรหา บุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการที่โปร่งใส มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม

1.6 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม คณะกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจ และกำหนดความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง

2. แนวทางการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา

2.1 ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ดังนี้ ให้สมาชิกกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และลดรายจ่ายในการครองชีพบรรเทาเหตุฉุกเฉินในกรณีที่จำเป็นเพื่อใช้ในการทำทุนแก่เกษตรกรทั้งหมู่บ้าน

2.2 ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อ ครบสัญญาในการกู้เงินครบ 1 ปี เมื่อสมาชิกนำเงินมาคืนแล้ว คณะกรรมการจะให้สมาชิกจัดทำโครงการกู้เงินต่อทันที เพื่อให้การทำอาชีพได้ต่อเนื่องและไม่เสียโอกาส

2.3 มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ เป็นบุคคลที่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด สามารถเห็นได้ชัดเจนว่า คุ่มค่าต่อการลงทุน และมีวงเงินกู้เหมาะสมกับโครงการ

2.4 มีวิธีการในการควบคุม และติดตามการใช้เงินกู้ คณะกรรมการมีผู้ติดตามการใช้เงินกู้ หรือติดตามการทำโครงการว่าสมาชิกผู้กู้ กู้เงินไปทำผิดวัตถุประสงค์ในการขอกู้หรือไม่ ถ้าผิดวัตถุประสงค์คณะกรรมการจะให้ออกจากความเป็นสมาชิกยึดเงินสัจจะเงินหุ้น และเรียกเก็บเงินที่กู้ไปคืนแก่สถาบันการเงินชุมชนทันที ถ้าผู้กู้ไม่นำเงินกู้มาคืนทางคณะกรรมการจะเรียกเงินคืนจากผู้กู้ที่ค้ำประกัน

2.5 แนวทางการบริหารกองทุนในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เป็นเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ จัดเป็นทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่เรียนดีมีความประพฤติดีแต่ยากจน ส่งเสริมอาชีพและความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ดูแลสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ฉุกเฉินและเร่งด่วน

2.6 แนวทางการบริหารจัดการอื่น ๆ ใช้เวทีการประชุมสมาชิก หรือคณะกรรมการเป็นเวทีในการเสริมสร้างหมู่บ้านให้เข้มแข็ง โดยมีกิจกรรมร่วมกันและเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ร่วมปรึกษาหารือร่วมคิดร่วมทำ เพื่อแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้านโดยใช้คณะกรรมการเป็นตัวประสาน

สรุปผล

จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา คือ การมีการดำเนินงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ คณะกรรมการมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสมาชิกมีความรับผิดชอบ สมาชิกมีความเชื่อมั่น ไว้วางใจในคณะกรรมการของสถาบัน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2539) ที่ให้

ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยการกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกับการกระทำการดังกล่าวด้วยความรู้สึกร่วมกัน ให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ ซึ่งมีการปฏิบัติงานมีคุณภาพ ประกอบไปด้วยความมุ่งมั่น เสียสละของคณะกรรมการและสมาชิก มีความชัดเจนในเป้าหมายในการดำเนินงาน และการสนับสนุนของท้องถิ่น

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่ปรากฏว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาประสบความสำเร็จ และได้รับรางวัลนั้น เริ่มจากคณะกรรมการที่ดำเนินงานนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการได้รับความไว้วางใจ และได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก ลักษณะอีกอย่างของคณะกรรมการคือมีความสามัคคี สามารถทำงานประสานงานได้อย่างราบรื่น มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับ การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดย ธงไท ไชยศิริบุญการ (2550) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จระดับความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขการดำเนินการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท ทั้ง 3 แห่ง พบว่าสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาทมี ทั้ง 3 แห่ง มีปัญหา และอุปสรรคเกิดขึ้นน้อย สถาบันมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินทุนหมุนเวียนไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับสถาบันเป็นอย่างดี ไม่มีหนี้ค้างชำระ ประธานและกรรมการได้รับการยอมรับจากสมาชิก การบริการของสถาบันฯ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

ดังนั้น การจะบริหารงานสถาบันการเงินชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง มาเป็นส่วนผสมในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการภายในสถาบันการเงินชุมชน โดยมุ่งสู่การทำงานของคณะกรรมการที่มีความตั้งใจในการทำงานและความเชื่อมั่น การมีความศรัทธาและเชื่อมั่นในคณะกรรมการ ในส่วนของการให้บริการต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพานั้น ได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน ในการมีแหล่งทุนในชุมชนอย่างเพียงพอ ซึ่งจะใช้วิธีการระดมเงินหุ้น และเงินฝากในชุมชน ก็เป็นสิ่งที่ทำให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). *กลยุทธ์การบริหารกองทุนหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ขวัญใจ รุจิเรข และอรุณญา คัมภีรานนท์. (2549). *สถาบันการเงินชุมชน แหล่งเงินทุนระดับรากหญ้า*. วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.), 6 (19), 28.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2543). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ธงไท ไชยหิรัญการ. (2550). *ปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- นัชชา อินทวงษา. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาคหกรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรินทร์ วงวุฒิเวศน์. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภการพิมพ์.
- ปัทมาวดี โพนนุกูล ชูชุกิ. (2552). *สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พิธิษฐไทยออฟเซต.